

9 Dočasné vyrovnávacie opatrenia

DVO sú definované európskymi smernicami vykonávajúcimi zásadu rovnakého zaobchádzania¹ ako osobitné opatrenia na predchádzanie alebo vyrovnanie nevýhod súvisiacich s danými osobnými charakteristikami za účelom zabezpečenia úplnej rovnosti v praxi. Takto ich vymedzuje aj slovenský ADZ v § 8a, pričom ich prijatie nie je možné považovať za diskrimináciu. Prijatie DVO zabezpečuje rovnosť príležitostí odstránením znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia. DVO sú najmä opatrenia zamerané na odstránenie sociálneho alebo ekonomického znevýhodnenia. DVO podporujú záujem príslušníkov znevýhodnených skupín a vytvárajú šance pre nich rovnosť v prístupe k zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti, službám či k bývaniu. Aké konkrétne opatrenia patria medzi DVO, ADZ vymedzuje iba demonštratívne.² Ponecháva tak možnosť pružne reagovať na identifikovanú nerovnosť, samozrejme pri zachovaní všetkých princípov prijímania DVO, osobitne proporcionality, teda vyváženosti medzi vyrovnaním znevýhodnenia a mierou samotného znevýhodnenia.

Podľa európskeho práva pozitívne opatrenia boli tradične považované za výnimku z princípu nediskriminácie s cieľom dosiahnuť skutočnú rovnosť prostredníctvom opatrení

---

¹ Smernica Rady 2000/43/ES, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod, Smernica Rady 2000/78/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, Smernica Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/41/EÚ o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi vykonávajúcimi činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby a o zrušení smernice Rady 86/613/EHS.

² Neuvádza teda úplný a utzatvorený výpočet opatrení patriacich medzi DVO, čo znamená, že tento okruh môže byť v praxi po splnení zákonných požiadaviek na DVO rozšírený o ďalšie opatrenia.

navrhnutých so zámerom poskytnutia rovnakých príležitostí.³ DVO prevyšujú zákaz diskriminácie, umožňujú rozdielne zaobchádzanie výlučne za účelom dosiahnutia rovnosti. DVO sú hlavnými nástrojmi k dosiahnutiu cieľa väčšej a skutočnej rovnosti. DVO predchádzajú alebo vyrovnávajú znevýhodnenia a diskrimináciu, podporujú skutočnú rovnosť berúc do úvahy špecifické situácie členov znevýhodnených skupín a narušujú stav znevýhodnenia spojený s členstvom v určitej skupine. Zároveň dopĺňajú boj proti diskriminácii prostredníctvom jednotlivcov a postupne dosahujú odstránenie inštitucionálnej a štrukturálnej diskriminácie a vytvárajú rovnaké príležitosti.

Implementácia DVO musí byť sprevádzaná kontinuálnym monitorovaním a pravidelným hodnotením. Uvedený postup by mal preverovať opatrenia s cieľom dosiahnutia požadovaného účelu a zistenia či sú potrebné nové úpravy.

DVO by mali byť zrušené, keď sa dosiahne cieľ požadovanej skutočnej rovnosti. Ak DVO pokračujú po dosiahnutí skutočnej rovnosti, vytvárajú pozitívnu diskrimináciu. Často je zložitá rozoznať DVO od všeobecných sociálnych konceptov usilujúcich sa o rovnosť. DVO musia byť odlišované od „primeraného prispôsobenia pre osoby so ZP“ ako je definované v čl. 5 Smernice Rady 2000/78/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani.

Kritériá definujúce DVO sú:

- existencia preukázateľnej nerovnosti,
- definovanie jasného a komplexného cieľa, ktorý sa zhoduje s hlavnými zámermi DVO,
- opatrenia musia byť vhodné a primerané k dosiahnutiu stanovených cieľov,
- opatrenia sú špecificky zamerané na znevýhodnené osoby alebo skupiny minorít.

Stredisko sa vo svojich Správach o ĽP každoročne venuje hodnoteniu DVO.⁴ Zameriava sa predovšetkým na projekty DVO, prípadne na projekty s určitými znakmi DVO, nakoľko ide o nástroj, ktorý pri správnom nastavení, dokáže efektívne eliminovať alebo odstrániť znevýhodnenia vyplývajúce z určitých diskriminačných dôvodov. Konkrétnym znakom DVO a ich uchopením v legislatíve SR sa Stredisko venovalo už vo svojich predchádzajúcich Správach o ĽP.

---

³ An Equinet report. Positive action measures. The experience of equality bodies. 2014, Brusel, Equinet, s. 13.

⁴ Všetky Správy o ĽP sú dostupné na: www.snslp.sk/#page=2426

Bližšie objasnenie inštitútu DVO, pozri Správa o ĽP za rok 2014. Dostupné na:

www.snslp.sk/CCMS/files/Spr%C3%A1va_o_%C4%BDP_za_rok_2014_FINAL_na_net_ISBN.pdf

9.1 Oznámenia v súvislosti s dočasnými vyrovnávajúcimi opatreniami

Stredisko aj tento rok oslovilo vybrané ústredné orgány štátnej správy, ako aj ďalšie relevantné subjekty, s otázkami týkajúcimi sa prijímania a realizácie projektov DVO v roku 2018 alebo ich prípadnej spolupráce na takýchto projektoch. Cieľom Strediska je poskytnúť prehľad o realizovaných projektoch, pretože projekty DVO môžu byť efektívne a účinné jedine v prípade ich systematického uplatňovania. Stredisku za rok 2018 boli doručené iba dve správy o realizovanom projekte DVO z vlastnej iniciatívy povinného subjektu.⁵ Išlo o správy o DVO od obce Boľany a od ÚSVRK. Ďalšie subjekty (najmä ústredné orgány štátnej správy) informujú o prijatých projektoch, ktoré vyhodnotili ako DVO iba prostredníctvom odpovedí na otázky každoročne zasielaných Strediskom.

9.1.1 Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Ministerstvo kultúry SR (ďalej v texte ako „MK SR“) pokračovalo v realizácii projektov a opatrení, ktoré posilňujú ochranu a podporu ľudských práv v oblasti kultúry, napomáhajú predchádzaniu diskriminácie a všetkým formám násilia a sprístupňovanie kultúrnych inštitúcií a kultúrnych formátov ľuďom patriacim k zraniteľným skupinám obyvateľstva. Nové DVO v roku 2018 MK SR neprijalo.

Finančným nástrojom na podporu sociálnej inklúzie a kohézie je dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín,⁶ ktorý umožňuje naplňať a rozvíjať kultúrne potreby osôb so ZP a inak znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Kultúrne potreby obyvateľstva a ich uspokojovanie sú veľmi dôležitým prvkom socializácie a tvorby celkovej spoločenskej koexistencie. Umožňujú a vytvárajú spoločenský kontakt tam, kde by inak nevznikal alebo by bol značne obmedzený. Napomáhajú odstraňovať bariéry, stereotypy a predsudky a učia spoznávať nových ľudí a akceptovať odlišnosť.

Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín vytvára istý priestor pre implementáciu DVO. V roku 2018 bolo na podporu kultúry znevýhodnených skupín v rámci tohto dotačného programu vyčlenených 980 000 eur.⁷ Stredisko podotýka, že táto informácia

---

⁵ Dostupné na: www.snslp.sk/#page=2894

⁶ Materiály k výzvam na rok 2018: www.culture.gov.sk/vdoc/794/kultura-znevychodnenych-skupin-2018-2bd.html
Bližšie k dotačnému programu pozri Správu o LP za rok 2014, s. 94-94:
www.snslp.sk/CCMS/files/Spr%C3%A1va_o_%C4%BDP_za_rok_2014_FINAL_na_net_ISBN.pdf

⁷ Z odpovede MK SR na otázky Strediska zo dňa 12. februára 2019.

v kontexte dostupného zoznamu podporených projektov⁸, bez ďalších konkrétnejších informácií k nim, neumožňuje vyhodnotenie jednotlivých projektov z pohľadu znakov DVO. Ani subjekty realizujúce projekty nezaslali Stredisku žiadnu správu o prijatom DVO v zmysle svojej povinnosti vyplývajúcej z ADZ.

Opatrením na predchádzanie chudoby a sociálneho vylúčenia je tiež národný projekt Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva, ktorý je realizovaný MK SR, MPSVaR SR a Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Finančne je podporený z prostriedkov štátneho rozpočtu z dotačného programu MK SR Obnovme si svoj dom a v rámci Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Projekt kontinuálne funguje od roku 2012. Vytvára pracovné príležitosti aj pre marginalizované skupiny v oblasti kultúry a podporuje proces sociálnej inklúzie. V roku 2018 bolo v rámci dotačného programu Obnovme si svoj dom, podprogram 1.4. Obnova historických parkov a architektonických areálov v kritickom stavebno-technickom stave, podporených 41 projektov v celkovej sume 847 378 eur.⁹

Národný projekt Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva pomáha k obnove kultúrneho dedičstva SR a tiež aj nezamestnaným, aj z prostredia MRK. Stredisko je toho názoru, že pokiaľ sa príslušník marginalizovanej skupiny úspešne úplatní v takomto projekte, získa pracovné zručnosti a osvedčí sa aj po ďalších stránkach, je dobré, aby sa takto získaný pracovný potenciál nestratil. Preto by bolo vhodné osobám zúčastneným sa na tomto projekte po ukončení ich pôsobenia poskytnúť dodatočnú podporu pri hľadaní si trvalého zamestnania. Ich pracovné schopnosti sa síce môžu zvýšiť, ale prípadné predsudky zamestnávateľov pri ich prijímaní do zamestnania môžu byť naďalej prekážkou.

Stredisko preto považuje za prínosné aktivity v kooperácii s MPSVaR SR, prípadne lokálne s príslušnými úradmi práce. Nielen vo vzťahu k školeniam ľudí ohľadne informovania o ich získanej pracovnej praxi, ale napríklad aj v rámci prezentácie práce a jej výsledkov potencionálnym zamestnávateľom v regióne.

Keďže však primárnu cieľovú skupinu projektu, pre ktorú sa zabezpečí pracovný pomer na dobu určitú (max. 6 mesiacov) pri obnove kultúrneho dedičstva, tvoria všeobecne uchádzači o zamestnanie a znevýhodnení uchádzači o zamestnanie, nemožno hovoriť o tom, že ide o projekt DVO, nakoľko sa nezameriava na žiadnu špecifickú skupinu adresátov DVO, napriek tomu, že MK SR ho k takýmto opatreniam pravidelne zaraďuje.

---

⁸ Dostupné na: www.culture.gov.sk/vdoc/794/kultura-znevychodnenych-skupin-2018-2bd.html

⁹ Zoznam podporených projektov: dotacie.culture.gov.sk/granty2018/zobraz_ziadosti.php?filter=1.4

9.1.2 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

V roku 2018 bola MPSVaR SR otvorená (až do 12. októbra 2018) dopytovo-orientovaná výzva na podporu rodinného a pracovného života, ktorej cieľom bolo pokračovať v dobrej praxi overenej v národnom projekte „Rodina a práca“. Výzva podporovala v menej rozvinutom regióne vytváranie efektívnych nástrojov pre začleňovanie matiek s malými deťmi (aj so špeciálno-vzdelávacími potrebami) na trh práce najmä po návrate z rodičovskej dovolenky podporou flexibilných pracovných miest, a to vo forme DVO.

Podporované sú nasledujúce formy flexibilných pracovných miest:

- pracovný pomer na kratší pracovný čas (§ 49 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov),
- delené pracovné miesto (§ 49 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov),
- domácka práca a telepráca (§ 49 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov).

V rámci dopytovo-orientovanej výzvy na podporu rodinného a pracovného života bolo do konca roka 2018 schválených 24 žiadostí o nenávratný finančný príspevok, z toho 5 na podporu flexibilných pracovných miest (forma DVO).¹⁰ Keďže realizácia projektov podporujúcich flexibilné pracovné miesta je iba na začiatku, výsledok DVO ešte nie je možné komplexne zhodnotiť. Samotné podporené subjekty realizujúce projekty nezaslali Stredisku žiadnu správu o prijatom DVO v zmysle svojej povinnosti vyplývajúcej z ADZ.

Stredisko uvádza, že začlenenie do pracovného procesu po návrate z rodičovskej dovolenky je proces, ktorý sa ešte stále týka predovšetkým žien. Má teda priamy dopad na otázky rodovej rovnosti, respektíve pretrvávajúce rodové rozdiely. V pracovnej oblasti sú na Slovensku rodové rozdiely stále prítomné, nielen čo do výšky plátov, ale aj čo do kariérneho postupu a sektorovej nerovnosti medzi mužmi a ženami. K rozdielnosti prispieva aj rodičovstvo. Paradoxne menej citlivo je vnímaná bezprostredne s výchovou maloletých detí spojená otázka rodovej nerovnosti, konkrétne nerovnosti a znevýhodnenia žien voči mužom v dôsledku rodičovstva v pracovnoprávnej oblasti.

V tomto je uvedená dopytovo-orientovaná výzva na podporu rodinného a pracovného života prínosná, pretože môže podporiť účinné a časovo rýchlejšie sa začlenenie matiek

---

¹⁰ Z odpovede MPSVaR SR na otázku Strediska zo dňa 19. februára 2019.

s malými deťmi na trh práce. Získanie trvalého príjmu je dôležitým prvkom sociálnej stability aj ochrany matky a jej dieťaťa/detí a vytvára predpoklady na zníženie nerovnosti aj v ďalších oblastiach, ktorým takéto rodiny musia čeliť (bývanie, vzdelávanie a iné). Flexibilné pracovné miesta a právna úprava s tým spojená v § 49 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, existujú už dlhšie, ich širšie reálne využívanie práve v týchto situáciách si však vyžaduje podporu, a preto je cieľ tohto DVO legitímny. Súčasne sa ale musí v rámci budúceho monitoringu a vyhodnocovania DVO zohľadniť aj reálna možnosť existencie matky s dieťaťom pri príjme s čiastočného pracovného úväzku v spojitosti s ďalšími sociálnymi príjmami takejto rodiny.

Okrem toho poskytuje MPSVaR SR v rámci vlastnej dotačnej schémy podporu na projekty k rodovej rovnosti. Dotáciu na podporu rodovej rovnosti možno poskytnúť na aktivity alebo činnosti zamerané na dosiahnutie rodovej rovnosti a podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania na základe pohlavia alebo rodu.

V tomto kontexte Stredisko opakovane poukazuje na rodovú nerovnosť v zamestnaní, osobitne sektorové rozdiely a nerovnosť na riadiacich pozíciách.

Na prípadné zvýšenie šancí na uplatnenie preferenčného zamestnávania aj pri rodovej nerovnosti na riadiacich pracovných pozíciách či v technických smeroch je teda vhodné prijať pilotné DVO. O to viac, že to môže predpokladať aj širšiu koordináciu so štátnou správou v oblasti vzdelávania. Relatívne menej výraznou oblasťou znevýhodnenia je aj veková diskriminácia v prístupe k zamestnaniu.

Preto pokiaľ MPSVaR SR v národnom projekte „Rodina a práca“ začalo realizovať opatrenia charakteru DVO pre matky s deťmi, je na zváženie aj vytvorenie pracovných plánov a špeciálnych programov smerujúce k zvýšeniu pracovných príležitostí pre starších zamestnancov a ženy na riadiacich pozíciách či technických smeroch. O to viacej, že MPSVaR SR sa aj do budúcnosti snaží pracovať na nových DVO, keďže informovalo, že Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVaR SR v rámci Operačného programu Ľudské zdroje v roku 2018 pracoval na predložení ďalších výziev, ktoré môžu prispieť k prijímaniu ďalších DVO v roku 2019.¹¹

9.1.3 Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej v texte ako „MZ SR“) v oblasti prijímania DVO pôsobí prostredníctvom štátnej príspevkovej organizácie Zdravé regióny. Jej cieľom je

---

¹¹ Tamtiež.

realizovať opatrenia a programy, ktoré budú mať zásadný vplyv na znižovanie rozdielov v zdraví a súčasne prinesú výrazné zlepšenie v oblasti prístupu k zdravotným službám, informáciám, prispievajú k zvýšeniu zdravotnej gramotnosti a zodpovednosti jednotlivcov za svoje zdravie a taktiež prispievajú k integrácii vylúčených skupín obyvateľstva do spoločnosti.

Prostredníctvom organizácie sa vytvoril priestor na realizáciu komplexného, dlhodobého riešenia situácie znevýhodnených skupín v oblasti zdravia na národnej úrovni. Jednou z nosných činností v tomto smere je realizácia Národného projektu Zdravé komunity 2A (2017 – 2019) a Národného projektu Zdravé komunity 3A (2017 – 2020) financovaných z prostriedkov európskych štrukturálnych a investičných fondov. Na roky 2020 – 2022 je naplánované pokračovanie národného projektu Zdravé komunity 2A + 3A (financované z európskych štrukturálnych a investičných fondov). Pokračovanie DVO má svoj výhľad aj za rok 2023.¹² Informácie o tomto projekte Stredisko vzhľadom na jeho dlhodobé trvanie spracovávalo a zverejňovalo aj v Správach o ĽP za predchádzajúce roky.¹³

Zdravotný stav populácie žijúcej v MRK je v porovnaní s majoritnou populáciou výrazne horší. Očakávaná dĺžka života pri narodení je v MRK pri porovnaní s ostatnou populáciou približne o 6 až 10 rokov nižšia a dojčenská úmrtnosť niekoľkonásobne vyššia. Obyvatelia MRK v priebehu celého života častejšie trpia prenosnými aj neprenosnými ochoreniami, vrátane závažných zranení.

Systematická a sústavná osvetová, prevenčná a asistenčná práca na komunitnej úrovni sa, podobne ako inde v strednej a východnej Európe, osvedčila aj na Slovensku ako úspešná cesta poskytovania konkrétnych riešení nielen ohľadne bezprostredných príčin ale i vo vzťahu k miestnym štrukturálnym podmienkam.

Zdravé regióny ako jedna z mála organizácií v Európe zamestnáva viac ako 86 % zamestnancov z prostredia MRK. Zapojenie obyvateľov MRK do činnosti organizácie prináša okrem adresnosti a účinnosti realizovaných aktivít aj maximálnu mieru participácie cieľovej skupiny na činnostiach organizácie. K 31. januáru 2019 organizácia zamestnáva spolu 261 asistentov osvedy zdravia.¹⁴

Dôležitou aktivitou je zdravotná mediácia na komunitnej úrovni – súbor činností za účelom zlepšenia podmienok pre zdravie. Cieľovými skupinami sú príslušníci a obyvatelia MRK. V roku 2018 bolo evidovaných 275 814 intervencií v základných skupinách 2 842

---

¹² Tamtiež.

¹³ Dostupné na: www.snslp.sk/#page=2426

¹⁴ Z odpovede MZ SR na otázku Strediska zo dňa 11. februára 2019.

osvetových aktivít; asistenti osvetu zdravia činnosti realizovali v 263 lokalitách kde žije približne 185 000 obyvateľov MRK.¹⁵

Prostredníctvom realizácie aktivít sa darí znižovať bariéry v prístupe k zdravotnej starostlivosti (vrátane zvýšenia dostupnosti služieb zdravotnej starostlivosti a informovanosti obyvateľov MRK v oblasti zdravotnej starostlivosti a prevencie).

Tabuľka č. 4: Spolupráca s 611 poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti¹⁶

Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti	Počet
Pediatri	205
Všeobecní lekári pre dospelých	185
Odborní lekári	221
Spolu	611

Pilotná aktivita implementácie Asistentov osvetu zdravia v prostredí nemocníc je Zdravými regiónmi realizovaná v období november 2017 – december 2019. Vychádza z toho, že už niekoľko rokov neziskové organizácie i samotné nemocničné zariadenia, najmä gynekologicko-pôrodnické a pediatrické oddelenia, poukazujú na rôzne bariéry súvisiace so starostlivosťou o tzv. neštandardných pacientov, medzi ktorými sú najčastejšie Rómovia z vylúčených lokalít.

Na základe kritérií: percentuálne zastúpenie Rómov regiónu podľa Atlasu rómskych komunít (r. 2013)¹⁷, doterajšia pozitívna spolupráca terénnych asistentov osvetu zdravia s nemocničným personálom, geografické rozptýlenie, rôznorodosť nemocníc (veľkosť, zriaďovateľ), bolo oficiálne oslovených šesť zariadení.

V aktuálnej fáze je aktivita prínosnou pre samotnú cieľovú skupinu ako aj pre personál partnerských nemocníc. Plní svoju funkciu v oblastiach komunikačnej mediácie, osvetovej činnosti a psychosociálnej podpory MRK, čím napĺňa globálny cieľ vládneho dokumentu Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020¹⁸, ktorým je znížiť rozdiely v zdravotnom stave medzi Rómami a väčšinovou populáciou. Záujem nemocničných zariadení svedčí o tom, že i samotné nemocnice si uvedomujú potrebu tejto doplnkovej služby.¹⁹

¹⁵ Tamtiež.

¹⁶ Z odpovede MZ SR na otázky Strediska zo dňa 11. februára 2019.

¹⁷ Dostupné na: www.minv.sk/?atlas_2013

¹⁸ Dostupné na: www.minv.sk/?strategia-pre-integraciu-romov-do-roku-2020

¹⁹ Z odpovede MZ SR na otázky Strediska zo dňa 11. februára 2019.

V rámci projektu je realizovaných množstvo vzdelávacích aktivít venujúcim sa témam hygiena, dojčenie, starostlivosť o novorodenca, reprodukčné zdravie, epidemiológia, kurz prvej pomoci, infekčné ochorenia, návykové látky a závislosti a aktuálne aj laktačné poradenstvo. Ide o oficiálne certifikované vzdelávanie. Jeho zmyslom je poskytnúť pomoc, poradenstvo a podporu pre budúce a súčasné matky žijúce v prostredí MRK počas celej doby trvania dojčenia. Laktačný poradca alebo poradkyňa pre MRK je odborným poradcom a sprievodcom, ktorý svojim vedomosťami a správnym prístupom pomáha matkám prekonávať strach, búra bariéry a usmerňuje ich v procese dojčenia.²⁰

Stredisko uvádza, že existencia a funkčnosť DVO, v podobe projektu Zdravé komunity je v prostredí SR nevyhnutná. Dostupnosť zdravotnej starostlivosti v dôsledku segregácie v bývaní, sociálneho vylúčenia a stereotypom voči príslušníkom MRK sú totiž prekážky, ktoré vytvárajú nerovnosť pre členov MRK aj v oblasti ich zdravia v širšom kontexte a majú bezprostredný vplyv nielen na ich zdravotný stav. Ide o nerovnosť, ktorá predstavuje dôsledok širšej spoločenskej nerovnosti tejto komunity na Slovensku. Keďže diskriminácia na základe etnického a sociálneho pôvodu je veľmi komplexná, vzniká dlhodobo a ešte dlhobojšie sa odstraňuje, je potrebné tento typ realizovaného DVO z časového hľadiska vnímať naozaj v značnom časovom výhľade. Súčasne však treba podotknúť, že ide o preukázanú nerovnosť, na základe chráneného dôvodu, ktorý je možné zmierniť či aj odstrániť, a preto prijatie a realizácia DVO v tejto oblasti je plne legítimná. Legítimná je totiž ochrana zdravia a čo najlepšiu úroveň uplatnenia práva na zdravotnú starostlivosť pre všetkých bez diskriminácie.

Z dôvodu dlhodobosti DVO je však na udržanie účinnosti a opodstatnenosti DVO potrebné jeho pravidelné monitorovanie. Zdravotná starostlivosť je rôznorodá oblasť a DVO Zdravé komunity zachádza do mnohých jej častí. Je potrebné priebežné vyhodnocovanie účinnosti jednotlivých opatrení, ich vplyv na zníženie nerovnosti, či reálne aspoň na jej neprehĺbovanie. Dôležitá je udržateľnosť dosiahnutých výsledkov a postupná modifikácia projektu nielen z hľadiska nových oblastí podpory, ale aj smerom k širším podporným mechanizmom na postupné začlenenie zdravotnej starostlivosti MRK do mainstreamového prúdu tam, kde je to možné. V konečnom dôsledku je to samozrejme dlhodobý výhľad, avšak zákonná povinnosť odstránenia nerovnosti a realizácie všetkých zákonných dostupných opatrení na dosiahnutie tohto cieľa to vyžaduje.

Stredisko víta nové možnosti na rozšírenie fungujúcej siete aktivít asistentov osvedy zdravia v prospech obyvateľov MRK a odporúča, aby v tejto vyhľadávacej aktivite MZ SR

---

²⁰ Tamtiež.

pokračovalo. Pokiaľ v rámci DVO vo svojej dcérskej organizácii Zdravé regióny MZ SR zamestnáva aj zamestnancov z prostredia MRK, je vhodné hľadať aj ďalšie možnosti využitia takto získaného pracovného potenciálu MRK, formou udržania si tohto pracovného miesta, zvyšovaním kvalifikácie a kariérnym rastom v oblasti zdravotníctva. Prípadná súčinnosť s MŠVVaŠ SR ako sekundárny obsah DVO by mohla napomôcť získať novú kvalifikovanú, skúsenú a osvedčenú pracovnú silu v oblasti zdravotníctva. Zamestnanie členov z prostredia MRK na dostupných pracovných pozíciách po zvýšení ich kvalifikácie či získaní vzdelania, by tak mohlo mať viacnásobný pozitívny efekt ako pre minoritu tak aj majoritu, a to nielen v oblasti zdravotnej starostlivosti.

9.1.4 Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej v texte ako „MPaRV SR“) je riadiaci orgán pre Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020. Cez prioritnú os č. 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám zastrešuje investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné. V prioritnej osi č. 4 – Zlepšenie kvality života v regiónoch je dôraz na životné prostredie, zásobovanie pitnou vodou, čistenie odpadových vôd a kanalizáciu.²¹

Celý tento Integrovaný regionálny operačný program zastrešuje rozličné oblasti verejného života. Prípadné znevýhodnenia, ktoré realizáciou jeho projektov môžu byť eventuálne odstránené, môžu byť rôznorodé. Podporuje odstránenie či zmiernenie prípadnej diskriminácie vyplývajúceho zo zdravotného postihnutia, keďže predmetné výzvy sa musia realizovať so zreteľom na bezbariérovosť realizovaných projektov. Pri prioritnej osi 2 sa projekty realizujú so zreteľom na sociálne začleňovanie aj skupín obyvateľstva, ktoré môžu byť diskriminované z dôvodu rasového alebo etnického pôvodu, resp. kvôli príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, alebo z dôvodu zdravotného postihnutia prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám. Doba realizácie výziev v rámci operačného programu je časové obdobie 2014 – 2020 a to

---

²¹ Z odpovede MPaRVSR na otázky Strediska zo dňa 15. februára 2019.

prostredníctvom poskytnutia nenávratného finančného príspevku v rámci jednotlivých vyhlásených Výziev, ktoré budú využité na realizáciu projektov pre skvalitnenie a zefektívnenie služieb vo sfére sociálneho zabezpečenia, vzdelania, dopravy a životného prostredia.²²

V prípade realizácie DVO má byť, popri primárnom celi operačného programu znižovať regionálne rozdiely, cieľom aj odstraňovať znevýhodnenie z dôvodu zdravotného postihnutia osôb, ich rasového alebo etnického pôvodu, či kvôli príslušnosti k etnickej menšine, podmienením poskytnutia nenávratného finančného príspevku dodržaním podmienky súladu s horizontálnymi princípmi.

MPaRV SR, vzhľadom na jeho ciele regionálny dosah, môže potencionálne prijať či podporiť DVO s účinkom vo viacerých chránených oblastiach. Či už je to oblasť zdravotníctva, vzdelávania, kultúry, sociálnej oblasti, alebo prístupu k bývaniu. Slovensko je charakteristické značnou diferencovanosťou rovnosti príležitostí nielen na úrovni samosprávnych krajov, ale aj v rámci okresov v jednotlivých krajov a rozdielov medzi mestami a obcami. Takáto nerovnosť môže mať negatívny vplyv na viaceré oblasti života príslušníkov znevýhodnených skupín, či už na základe etnického pôvodu, alebo na základe zdravotného znevýhodnenia. Stredisko preto považuje za dôležité rozšíriť ochranu práve u týchto znevýhodnených skupín aj do regionálneho priestoru.

Stredisko podotýka, že táto skutočnosť sa týka výhľadu do budúcnosti. MPaRV SR doposiaľ Stredisku nezaslalo konkrétnu informáciu o realizovanom DVO či jeho podpore. Ani subjekty realizujúce projekty financované z prostriedkov MPaRV SR nezaslali Stredisku žiadnu správu o prijatom DVO v zmysle svojej povinnosti vyplývajúcej z ADZ.

9.1.5 Obec Boťany

Dňa 25. mája 2018 bolo Stredisku doručené od Obce Boťany oznámenie o prijatí DVO. Z oznámenia DVO je zrejmé, že prijímateľ DVO je obec Boťany, obec v okrese Trebišov, ktorá má 1 241 obyvateľov. Názov DVO je „V rámci DVO pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia a ich rodičov najmä MRK vytvárať rovnosť v prístupe k bývaniu prostredníctvom programu výstavby zamestnaneckých sociálnych bytov. V rámci DVO kreovať a implementovať tzv. „rómskej projekty“ smerujúce k vytváraniu rovnosti v prístupe

---

²² Tamtiež.

k zamestnaniu rodičov, ktorých deti pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia a zároveň patria do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a najmä z MRK.“

Nežiadúcim stavom sú subštandardné podmienky bývania v dvoch lokalitách obce. Prvá separovaná lokalita pozostáva z 15 malých nelegálnych chatrčí na Blatnej ulici v obci Boľany bez vyhovujúcej vodoinštalácie, elektroinštalácie a kanalizácie. Býva tam cca 237 rómskych obyvateľov. Chatrče sú pribudované k piatim legálne postaveným domom. Druhú lokalitu na Hlavnej ulici v obci Boľany tvoria štyri jednoduché rómskej domy, bez kanalizácie a verejného vodovodu, kde býva 197 Rómov. Tieto podmienky bývania súvisia aj s problémami Rómov vo vzdelávaní, absenciami detí na vyučovaní z dôvodov častej chorobnosti a celkovo zlej školskej dochádzke, s kriminalitou, nezamestnanosťou a úžerou.

Cieľovou skupinou DVO je MRK v obci Boľany a v rámci nej osobitne deti a mládež, ktoré pochádzajú z MRK. Cieľom DVO je zníženie alebo odstránenie preukázanej nerovnosti pri zabezpečovaní rovnosti príležitostí v praxi. Majú sa nimi odstrániť sociálne a ekonomické znevýhodnenia, ktorými je nadmerne postihnutá MRK v Boľanoch.

DVO boli prijaté dňa 10. mája 2018 uznesením Obecného zastupiteľstva obce Boľany a zverejnené na webovej stránke obce. Priebežné monitorovanie, vyhodnocovanie a zverejňovanie opodstatnenosti ďalšieho trvania DVO bolo stanovené k 30. júnu a 31. decembra každého roku. Aktuálne sa DVO nachádza v prípravnej fáze realizácie.²³ Obec zrealizovala prieskum a odbornú sondáž k problematike stavby domov a výroby nepálenej tehly zo zeminy. S tým súvisela aj prípadná ťažba/odber zeminy z obecných pozemkov a stanoviská príslušných orgánov verejnej správy a založenie obecného podniku. Obec tiež podala žiadosť na MV SR o dotáciu na lisovací stroj na výrobu nepálenej tehly zo zeminy a plánuje sa v roku 2019 zapojiť do ďalšej dopytovo orientovanej výzvy na získanie potrebných finančných prostriedkov na začatie realizácie DVO.²⁴

Stredisko k aktivite obce Boľany uvádza, že prijímanie DVO, napriek kontinuálnym aktivitám Strediska na ich promovanie a lepšie odborné zvládnutie, je doposiaľ stále skôr oblasťou predovšetkým štátnych orgánov. DVO na miestnej úrovni sú prijímané v priamej súvislosti s podporou ústredných orgánov štátnej správy, predovšetkým finančnou. Prijímaniu DVO na miestnej úrovni bránia odborné, organizačné, personálne či finančné dôvody. Časová postupnosť funguje v poradí:

- prijatie národného akčného plánu s realizovaním DVO na celoštátnej úrovni,
- zabezpečenie po odbornej báze a predovšetkým financovania,

---

²³ Z monitorovacej správy DVO obce Boľany zo dňa 10. januára 2019 doručenej Stredisku.

²⁴ Tamtiež.

- presun pripravených aktivít v istom rozsahu na miestnu úroveň.

Prípadov, že obec, tak ako práve obec Boľany prijme DVO a až potom sa začne fáza hľadania širšieho rámca prípadného začlenenia do existujúcej štruktúry, nie je veľa. Je pozitívom, že orgán územnej samosprávy sa neuspokojí len s deklaratórnymi aktivitami na znižovanie nerovnosti medzi svojimi obyvateľmi, ale rozhodne sa túto nerovnosť aj analyzovať, smerovať k jej zmierneniu či odstráneniu, a ako dostupný prostriedok riešenia nerovnosti sa rozhodne prijať vlastné DVO. Obec Boľany identifikovala medzi svojimi obyvateľmi znevýhodnenú skupinu MRK a rozhodla sa vyrovnávať ich znevýhodnenia v oblasti prístupu k zamestnaniu, vzdelávaniu a bývaniu.

Okrem nepochybné dlhšej prípravnej fázi obsahových náležitostí DVO pred samotným prijatím, je v prípade tohto DVO podstaná otázka udržateľnosti jeho financovania. To si aj po uplynutí viacerých mesiacov od prijatia DVO obcou vyžaduje stále aktivity obce tak, aby sa jej podaril nájsť zdroj financovania DVO. Stredisko vzhľadom na zvýšenie šancí na začatie realizácie prijatého DVO obci odporúča, aby pokračovala v hľadní všetkých dostupných prostriedkov na jeho financovanie. Alternatívne je potreba pripraviť sa aj na možnosť viaczdrojového financovania, či prípadné rozdelenie už prijatého DVO na viacej menších samostatných častí, ktoré sa môžu realizovať postupne. Aktuálnou by mohla byť do budúca aj alternatívna úprava DVO podľa požiadaviek a podmienok prebiehajúceho či novoprijatého DVO na celoštátnej úrovni. Všetky tieto aktivity by mohli prispieť k posunu DVO prijatého obcou Boľany do realizácie a uskutočňovania zmiernovania identifikovanej nerovnosti medzi jej obyvateľmi.

9.1.6 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky – Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity

ÚSVRK ako organizačná zložka MV SR v roku 2018 v rámci implementácie národného projektu s názvom Národný projekt „Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I“ (ďalej v texte ako „NP PRIM“) prijal DVO. Vo vzťahu k tzv. oprávneným užívateľom (subjekty, ktoré sa na základe zmluvy o spolupráci zapájajú do NP PRIM – vybrané obce) zaviedol ÚSVRK povinnosť preferenčného zamestnávania rómskych uchádzačov pri výbere uchádzača na nižšie uvedené pracovné pozície financované z prostriedkov NP PRIM. DVO sa uplatňuje pri výbere asistenta učiteľa

v materskej škole a odborného zamestnanca v materskej škole podľa zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Budúci zamestnávateľ (obec, resp. základná škola s materskou školou, resp. materská škola) je povinný pri výbere uchádzača na obsadzovanú pracovnú pozíciu asistenta učiteľa v materskej škole a odborného zamestnanca v materskej škole zabezpečiť aplikovanie pravidiel preferenčného zamestnávania rómskych uchádzačov o túto pracovnú pozíciu.

V prípade NP PRIM ide o špecifickú situáciu, kedy prijímateľ DVO je subjekt odlišný od subjektu, ktorý bude DVO realizovať (budúci zamestnávateľ). Dôvodom vzniku tejto špecifickej situácie je skutočnosť, že prijímateľom nenávratného finančného príspevku v rámci NP PRIM je ÚSVRK, ktorý následne určuje podmienky čerpania finančných prostriedkov a spôsob nakladania s nimi pre oprávnených užívateľov v súlade so schváleným národným projektom. Jednou z určených podmienok pre čerpanie finančných prostriedkov oprávnenými užívateľmi je práve povinnosť aplikácie ÚSVRK definovaných podmienok preferenčného zamestnávania rómskych uchádzačov o pracovné pozície financované z NP PRIM. V praxi však pôjde väčšou o jeden a ten istý subjekt, t. j. prijímateľ DVO bude zároveň aj jeho realizátorom, čo bude robiť celý proces prijímania jednoduchším.²⁵ Prijatiu DVO predchádzali konzultácie so Strediskom. Predpokladom prijatia DVO bola preukázateľná znalosť nerovnosti v oblasti predprimárneho vzdelávania.

Na základe ďalšej komunikácie s ÚSVRK Stredisko o praktickej realizácii DVO zistilo, že pri realizácii DVO MV SR/ÚSVRK postupovalo tak, že v súvislosti s implementáciou národného projektu financovaného zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov²⁶ uzatváralo individuálne zmluvy o spolupráci s obcami so špecifikovaním obsadzovaného počtu pracovných pozícií – asistent učiteľa a odborný zamestnanec, ako aj ďalších práv a povinností. Zmluvy o spolupráci obsahujú záväzok obce zabezpečiť pri obsadzovaní pracovných miest aplikovanie pravidiel preferenčného zamestnávania Rómov. Ustanovenia zmluvy o spolupráci podrobnejšie vysvetľuje záväzný dokument „Sprievodca pre užívateľov zapojených do národného projektu“, s prílohou Pravidlá uplatňovania preferenčného zamestnávania Rómov, ktorá poskytuje podrobné pravidlá uplatňovania DVO. Výber obcí sa realizoval na základe tzv. indexu podrozvinutosti (najmenej rozvinuté obce z hľadiska podielu rómskych obyvateľov, podmienok ich bývania, prístupu k infraštruktúre a službám). Takto bolo vybraných 150 obcí, stanovených v Operačnom programe Ľudské zdroje, ako oprávnených

---

²⁵ Z oznámenia ÚSVRK k prijatiu DVO k 13. júlu 2018, doručeného Stredisku.

²⁶ NP PRIM.

užívateľov pre prioritnú os 5 – MRK. Pre lepšiu informovanosť ÚSVRK zrealizoval informačné semináre s dotknutými obcami. Zamestnanci NP PRIM boli v predzmluvnom procese aj počas samotnej realizácie DVO k dispozícii na konzultácie, ktoré obce často využívali. ÚSVRK neeviduje žiadny prípad obce, ktorá by sa nezapojila do národného projektu z dôvodu otvoreného nesúhlasu s prijatým DVO.

Samotné pracovné pohovory prebiehali tak, že regionálni zamestnanci ÚSVRK (regionálni koordinátori NP PRIM) boli zvyčajne prítomní pri pracovných pohovoroch s uchádzačmi a uchádzačkami, väčšinou ako riadni členovia výberovej komisie. Tým bola zabezpečená metodická podpora aj v oblasti uplatňovania DVO priamo v priebehu pracovného pohovoru. Obce mali tiež povinnosť po realizácii výberu zasielať správu o priebehu a výsledkoch výberového konania MV SR/ÚSVRK. Výber uchádzača či uchádzačky pre dané pracovné pozície bol schvaľovaný zo strany MV SR/ÚSVRK na základe správy z obce a správy regionálneho koordinátora. V prípade, ak došlo pri výbere uchádzača/uchádzačky k nedodržaniu pravidiel preferenčného zamestnávania Rómov, MV SR/ÚSVRK takýto výber neschválil (takýto prípad nastal len jedenkrát).

Vybraných uchádzačov a uchádzačky následne čakalo úvodné zaškolenie. Takto zamestnaným asistentom učiteľa, ktorí splnili minimálne kvalifikačné požiadavky (úplné stredné vzdelanie) zároveň v zmysle Vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 437/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov vznikla povinnosť do 2 rokov od nástupu do práce začať štúdium na doplnenie pedagogickej spôsobilosti.

Vo všeobecnosti ÚSVRK konštatoval, že realizácia DVO prebehla/prebieha bez komplikácií. Počas výberových konaní sa vyskytli aj občasné ústne vyjadrenia neúspešných uchádzačov, ktorí uplatnenie preferenčného výberu označovali za svoju diskrimináciu, resp. ako „pozitívnu diskrimináciu“ v negatívnom kontexte. V jednom prípade starosta obce vnímal realizáciu DVO ako pozitívnu diskrimináciu, avšak znova len na úrovni neformálneho vyjadrenia v rámci diskusie s pracovníkmi NP PRIM na jednom z informačných stretnutí (táto obec je riadne zapojená do projektu). Niektoré obce mali potrebu bližšieho vysvetlenia formulácie podmienky vzdelania (vyššiu ako minimálnu zákonnú kvalifikáciu považovali za vyšší kvalifikačný predpoklad). Rovnako to bolo aj v prípade istej, či dlhšej praxe (viacero vybraných uchádzačov a uchádzačiek nemali s danou prácou žiadnu prax). Uvedené skutočnosti niekedy vnímal negatívne aj budúci školský kolektív, nové kolegyne/nových kolegov s nepedagogickým vzdelaním a bez praxe prijímali rezervovane.

Pri výbere zamestnancov sa prejavila aj nižšia ochota niektorých obcí zamestnať úspešného vybraného uchádzača/uchádzačku, ktorý nie je ich obyvateľom, ale je z inej obce. Obce mali tendenciu prihliadať na svoju komunitu a preferenciu dať prácu svojim nezamestnaným obyvateľom/obyvateľkám. A to aj v situáciách, keď vhodní kandidáti z danej obce neboli. Uvedené však v týchto prípadoch nesúviselo s etnicitou, ani s realizáciou DVO.

V jednom prípade obec opakovala výberové konanie, pretože pri ňom neuplatnili DVO. Po opakovanom kole bola vybraná žena rómskeho etnika a obec s ňou vyjadruje spokojnosť. V inom prípade nebola vybraná žena rómskeho etnika pre zlú predchádzajúcu pracovnú skúsenosť materskej školy a napokon bola vo výberovom konaní úspešná iná žena z rómskeho etnika.

Existujú tiež obce, kde voľné pracovné miesta nemajú obsadené, pretože po uzatvorení zmluvy o spolupráci doposiaľ nezrealizovali výberové konanie či pohovor. Celková úspešnosť vybraných zamestnancov, čo do zotrvania na získanej pracovnej pozícii je stabilná, asi v dvoch až troch prípadoch premenlivá. Na nezotrvanie v pracovnej pozícii mali vplyv najmä zdravotné faktory (tehotenstvo, vážne zdravotné problémy).

Podľa vyjadrenia ÚSVRK zo dňa 31. decembra 2018 bol počet uplatnených DVO v pozícii asistent učiteľa 45 a počet uplatnených DVO v pozícii odborný zamestnanec 1.

Stredisko považuje za pozitívum, že prijaté DVO zmierňuje zistenú nerovnosť v oblasti prístupu k zamestnaniu, a súčasne súvisí aj s podporou predškolskej výchovy a vzdelávania detí z MRK. Pokiaľ v oblasti prístupu k zamestnaniu bojuje s nerovnosťou, predsudkami a stereotypmi založenými na etnickom princípe, v oblasti vzdelávania zohľadňuje potreby a možnosti detí v predškolskom veku. Snaží sa im vytvoriť také podmienky v rámci prípravy na povinnú školskú dochádzku, ktoré zvýšia ich šance na jej bezproblémové nastúpenie a úspešnú realizáciu.

V širšom kontexte však možno zhodnotiť, že v prípade tých zamestnancov v projekte DVO, ktorí na obsadenej pracovnej pozícii v materskej škole zotrvávajú, získajú prax a zručnosti na kvalitné vykonávanie určenej práce s deťmi, ide o perspektívu získania trvalého zamestnania často v novom pracovnom odbore. Ak preferenčne prijatý príslušník či príslušníčka rómskeho etnika tiež úspešne absolvuje požadované doplňujúce štúdium a získanie pedagogickej kvalifikácie, možno hovoriť o veľmi pozitívnom výhľade kvalitného a verejne prospešného zamestnania u ľudí, ktorí doposiaľ bojovali s nezamestnanosťou, nižšie kvalifikovanou či časovo nestálou prácou. Tak ako pri každom DVO, časovo ohraničenom (dočasnosť je esenciálna podmienka a nutnosť DVO), je potrebné už pri realizácii DVO prijímať aj opatrenia na udržateľnosť vytvorenej situácie a zabránenie diskriminačného regresu.

Ako jeden z náročnejších krokov u úspešných a už zamestnaných asistentov učiteľa a odborných zamestnaných je povinnosť do 2 rokov od nástupu do práce začať štúdium na doplnenie pedagogickej spôsobilosti. Výber štúdia, čo do jeho obsahovej stránky, ako aj prijímacie konanie, miesto štúdia, financovanie a časový manažment štúdia sú faktory dôležité pre každého študenta. Ak ide o študenta počas pracovnej kariéry, ktorý so štúdiom potrebuje zosúladiť aj svoj pracovný a rodinný život, je to ešte dôležitejšie. Stredisko preto upozorňuje, že práve v tejto aktivite je potrebná pomoc a podpora zo strany ÚSVRK. Vytriedenie a kategorizácia veľkého množstva rôznych dostupných vzdelávacích programov sú dôležité. Rovnako tak aj pomoc pri príprave úspešného prijímacieho konania a naplánovanie ďalších krokov na úspešné štúdium a jeho ukončenie.

Pokiaľ zamestnanec či zamestnankyňa tento proces zvládnu a zostanú pracovať v školstve, možno hovoriť o plnom dosiahnutí cieľa DVO. SR tak získa nielen kvalifikovaných asistentov učiteľa s možnosťou ďalšieho kariérneho a odborného rastu, ale vytvorí aj lepšie podmienky pre vzdelávanie detí z minority aj majority.

Je tiež vhodné, aby sa počas realizácie do tohto projektu zapojilo čo najviac obcí. Preto je potrebné, aby ÚSVRK pri ďalšej realizácii projektu DVO pokračoval vo svojich podporných aktivitách a stretnutiach s predstaviteľmi obcí, osobitne s tými, ktoré sa doposiaľ nezapojili, aby zistil a prípadne odstránil príčiny ich nezapojenia.

Odporúčania

Stredisko odporúča:

1. MPSVaR SR zvážiť vytvorenie pracovných plánov a špeciálnych programov smerujúcich k zvýšeniu pracovných príležitostí pre starších zamestnancov a ženy na riadiacich pozíciách či technických smeroch, obdobne ako v národnom projekte „Rodina a práca“ pre matky s deťmi.
2. MK SR pri pokračovaní v projekte Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva hľadať možnosti na využitie získaných pracovných zručností nezamestnaných v prospech ich širšieho uplatnenia na trhu práce.
3. MZ SR pokračovať v projekte Zdravé komunity a zabezpečiť udržateľnosť dosiahnutých výsledkov aj po skončení projektu.
4. MZ SR v projekte Zdravé komunity hľadať ďalšie možnosti na rozšírenie fungujúcej siete aktivít asistentov osvetly zdravia v prospech obyvateľov MRK.

5. MPA RV SR vytvárať a realizovať DVO na znižovanie stále značných regionálnych rozdielov a v rámci nich tiež adresne odstraňovať znevýhodnenia predovšetkým z dôvodu zdravotného postihnutia osôb, ich rasového alebo etnického pôvodu.
6. Obci Boľany pokračovať v prípravnej fáze DVO na podporu rovnosti v prístupe k bývaniu prostredníctvom programu výstavby zamestnaneckých sociálnych bytov a hľadať všetky dostupné prostriedky na jeho financovanie.
7. ÚSVRK v projekte DVO preferenčného zamestnávania rómskych uchádzačov o asistenta učiteľa/odborného zamestnanca v materskej škole hľadať spolu s obcami možnosti na udržateľnosť vytvorených pracovných pozícií aj po skončení projektu.
8. ÚSVRK v projekte DVO úspešným preferenčne vybraným rómskym zamestnancom a zamestnankyniam poskytovať súčinnosť a podporu pri začatí štúdia na získanie minimálneho pedagogického vzdelania.
9. ÚSVRK pri ďalšej realizácii projektu DVO aj prostredníctvom workshopov a príkladov dobrej praxe podporovať partnerské obce, ktoré tak doposiaľ nespravili, prakticky realizovať projekt.
10. Všetkým subjektom prijímajúcim DVO plniť si svoju zákonnú notifikačnú povinnosť voči Stredisku a podávať mu správy o prijatých DVO v zmysle ADZ.